

סדר מועד

מסכת תענית פרק א

[תעניות א, א]

מאימתי מזכירין גבורות גשמים?
רבי אליעזר אומר:
מיום טוב הראשון של חג.
ורבי יהושע אומר:
מיום טוב האחרון.
אמר רבי יהושע:
הואיל ואין הגשמים סימן ברכה בחג,
למה הוא מזכיר?
אמר לו רבי אליעזר:
אף הוא אינו אומר אלא
משיב הרוח ומוריד הגשם,
בעונתו.
אמר לו:
אם כן, לעולם? הא מזכיר!

[תלמוד]

טעמיה דרבי אליעזר:

על ידי שארבעת מינין הללו גדלים על המים,
לפיכך הן באין פרקליטין למים. <מלמדים זכות>
דבר אחר:
בשעה שהעבד משמש את רבו כל צרכו,
הוא תובע פרסו ממנו.
אמר לו רבי יהושע:
והלא משעה שהעבד משמש את רבו כל צרכו,
ורוח רבו נוחה הימנו,
הוא תובע פרנסתו ממנו?
דבר אחר:
אין העבד תובע פרסו, אלא סמוך לפרסו.

תני:

רבי ליעזר אומר:
משעת נטילת לולב.
רבי יהושע אומר:
משעת הניחו.
על דעתיה דההן תניא בריא,

היא העתיה הרבי ליעזר קדמיתא,
היא העתיה אחריתא.

מחלפא שיטתיה הרבי יהושע!
תמן הוא אָמר:

מיום טוב האחרון,

והכא הוא אָמר:

משעת הניחו.

אָמר רבי מנא:

שכל היום כשר ללולב.

ויזכיר מבערב!

לית כל עמא תמן.

ויזכיר בשחרית!

אף הוא סבור שמא הזכירו מבערב,

והוא הוי מדפר.

מפינן דהוא תמי לון

דלא מדפרין בקדמיתא ומדפרין באחריתא,

אף הוא יודע שלא הזכירו מבערב.

אָמר ליה רבי רבי חיה בר מריא:

הכן תנה רבי יונה אבוך תני בה.

רבי תני בשם רבי פדת:

אסור ליחיד להזכיר עד שיזכיר שלית צבור.

רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי:

מה, בשלית צבור הדבר תלוי?

אָמר רבי מנא קמי רבי תני:

מה, ופליג?

אָמר ליה:

לא.

תקדאדת אָמר 'בשלית צבור הדבר תלוי?'

יחיד אם רצה להזכיר, מזכיר,

בטל;

תקדאדת אָמר,

"אסור ליחיד להזכיר עד שיזכיר שלית צבור",

בגשם.

קמוז לצלותא, כמי שהזכיר שלית צבור.

רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי:

כשם ששלית צבור חיב,

כך כל יחיד ויחיד חיב.

כשם שתחית המתים, חיים לעולם,

כך ירדת גשמים, חיים לעולם.

רבי חיה בר בא שמע לה מן הדא:

(הושע ז, ב-ג) "יחינו מימים,

ביום השלישי יקמנו ונחיה לפננו.

ונדעה נרדפה לדעת את יי כשחר נכון מצאו".

כתוב:

(מלכים א י"א, א) "ויאמר אליהו התשבי מתשבי גלעד אל אחאב:

חי יי אלהי ישראל אשר עמדתי לפניו,
אם יהיה השנים האלה טל ומטר,
כי אם לפי דברי:”

רבי פהקיה אומר:

רבי יוסה ורבנן,

תד אומר:

בין על הטל בין על המטר נשמע לו.

וחרנה אומר:

על המטר נשמע לו, ועל הטל לא נשמע לו.

מן האמר

”על המטר נשמע לו ועל הטל לא נשמע לו”,

מן הרב קריא:

(מלכים א יח,א) ”לך הראה אל אחאב,

ואתנה מטר על פני האדמה.”

מן האמר

”בין על הטל בין על המטר נשמע לו”,

איכן התר נדרו שלטל?

אמר רבי תנחום אדרעייה:

סברין מימר,

גדר שהתר מכללו, התר כלו.

אית הבעי מימר, בבנה של צרפית:

(מלכים א י"ב) ”ניקרא אל יי ויאמר:

יי אלהי, הגם על האלמנה

אשר אני מתגורר עמה,

הרעות להמית את בנה?”

אמר רבי יודה בן פזי:

לאחד שגנב נרתקו שלרופא,

עם כשהוא יוצא נפצע בנו.

חזר אצלו ואמר לו:

אדוני הרופא, רפא את בני!

אמר לו:

לך והחזר את הנרתק,

שכל מיני רפואות נתונין בו,

ואני מרפא את בנך!

כך אומר לו תקדש ברוך הוא לאלהו:

לך והתר נדרו שלטל,

שאין המתים חיים אלא בטללים,

ואני מחיה בנה של צרפית.

ומנין שאין המתים חיים אלא בטללים?

שנאמר:

(ישעיה כו,יט) ”יחיו מתיך, נבלתי קומוץ.

הקיצו ורננו שכני עפר!

כי טל אורת טלך, וארץ רפאים תפיל.”

מהו "נאָרץ רפאים תפיל"?

אמר רבי תנחום אדרעיה:

וארעא תפקידה תפלט.

רבי יעקב הכפר חנן בשם רבי שמעון בן לקיש:

בשעה שעשה אברהם זקנם את רצוני,

נשבעתי לו שאיני מזיז טל מבניו לעולם.

מה טעמא?

(תהלים קיד) "נשבע יי ולא ינחם אתה כהן לעולם."

וכתיב תמן:

(תהלים קיג) "לך טל ילדתיך."

אמר רבי יודה בר פזי:

בדיתיקי נתתיו לאביהם מתנה. <בצוואה>

(בראשית כז, כח) "ויתן לך האלהים

מטל השמים ומשמני הארץ, ורב הגן ותיורש."

אמר רבי שמואל בר נחמן:

בשעה שישראל באין לידי עברות ומעשים רעים,

הגשמים נעצרים.

והן מביאין להן זקן אחד,

כגון רבי יוסה הגלילי,

והוא מפגיע בעדם,

ומיד הגשמים יורדין.

אבל הטל אינו יורד בשביל בריה. <בריאה, אדם>

מה טעמא?

(מיקה הו) "כטל מאת יי, כרביבים עלי עשב,

אשר לא קנה לאיש, ולא ייחל לבני אדם."

רבי זעורה בשם רבי חנינה:

היה עומד בגשם, והזכיר שלטל,

אין מחזירין אותו.

בטל, והזכיר שלגשם,

מחזירין אותו.

והא תני:

"בטל וברוחות, לא חיבו תקמים להזכיר,

אם רצה להזכיר, מזכיר!"

לא דמי תהוא דמקל להוא דלא מצלי ולא מקל.

בגשם והזכיר שלטל,

אין מחזירין אותו.

והא תני:

"אם לא שאל בברכת השנים,

או שלא הזכיר גבורות גשמים בתחית המתים,

מחזירין אותו!"

בהוא דלא אדפר לא טל ולא מטר.

רבי זעורה בשם רב חונה:

לא שאל בברכת השנים,

אומרה ב'שומע תפלה'."

ודכותה,

אם לא הזכיר גבורות גשמים בתחית המתים,
אומרה ב'שומע תפלה'.

מה אם שאלה, שהיא מדחק,

אומרה ב'שומע תפלה',

אזכרה שהוא מרוח, לא כל שפן?

והא תני:

"לא שאל בברכת השנים,

או שלא הזכיר גבורות גשמים בתחית המתים,

מחזירין אותו!"

אמר רבי אבדימי אחוי הרבי יוסה:

בשלא אמרה ב'שומע תפלה'.

איכן הוא חוזר?

יביה כני <יחא בה כהדיא>

דאמר רבי שמעון בר בא בשם רבי יוחנן:

בראש חדש,

אם עקר את רגליו, חוזר לכתחלה,

ואם לאו, חוזר לעבודה.

וכא, אם עקר את רגליו, חוזר לכתחלה,

ואם לאו, חוזר ל'שומע תפלה'.

בני ננה צרכון למעבד תענית בתר פסחא.

אתון ושאלון לרבי.

אמר לון רבי:

לכו ועשו,

ובלבד שלא תשנו מטבעה שלתפלה.

היכן הוא אומרה?

רבי ירמיה סבר מימר:

אומרה ב'שומע תפלה'.

אמר ליה רבי יוסה:

לא אמר רבי זעורה בשם רב חונה:

"לא שאל בברכת השנים,

או שלא הזכיר גבורות גשמים בתחית המתים,

אומרה ב'שומע תפלה',

ואמר לון רבי:

לכו ועשו,

ובלבד שלא תשנו מטבעה שלתפלה!"

על דעתיה הרבי יוסה, היכן הוא אומרה?

בשש שהוא מוסף.

עד כדון צבור, שיש לו שש;

יחיד, שאין לו שש?

אמר רבי חנינא:

לא כן אמר רבי זעורה בשם רב חונה,

"יחיד תובע צרכיו ב'שומע תפלה'?"

ואלו, צרכיו הם.

תני:

נתפלל ואינו יודע מה הזכיר,
אמר רבי יוחנן:
כל שלושים יום,
תזקה מה שהוא למוד הזכיר,
מפן והילף, מה שצורך הזכיר.

רבי בא בשם רב חונה:

שני ימים טובים שלגליות,

מזכיר בשחרית ואינו מזכיר במוסף. <נוסח מסופק. נראה: מזכיר במוסף ואינו מזכיר בשחרית>

מנחה בשחרית וערבית במוסף. <נוסח מסופק. נראה: ערבית כשחרית ומנחה כמוסף>

תנניה בן אחי רבי יהושע אומר:

בגולה לא נהגו כן,

אלא עד ששים יום בתקופה.

שמואל אומר:

הלכה כחנניה בן אחי רבי יהושע.

ותני כן:

במה דברים אמורים? בארץ ישראל,

אבל בחוצה לארץ,

הכל לפי הזמן, הכל לפי המארע.

הדא דת אמר, בגשם,

אבל בטל,

אם רצה להזכיר כל ימות השנה, מזכיר.

אמר רבי יהושע:

הואיל ואין הגשמים סימן ברכה פתג,

למה הוא מזכיר?

אמר לו רבי אליעזר:

אף הוא אינו אומר אלא

"משיב רוח ומוריד הגשם", בעונתו.

בעונתו הן חביבין כתחית המתים.

אמר רבי יוסה:

ותמיה אנה,

היך רבנין מדמיי ירידת גשמים לתחית המתים,

ולא דמא.

בעי בר נשא יחון מתיא כל אמת,

לא בעי בר נשא יחות מטרא כל אמת.

אמרו לו:

אם כן, לעולם? הא מזכיר!

מחלפה שיטתיה דרבי ליעזר,

מחלפה שיטתיה דרבי יהושע!

דאתפלגון:

רבי ליעזר אומר:

אם אין ישראל עושין תשובה,

אין נגאלין לעולם, שנאמר:

(ישעיה לטו) "בשובה ונחת תושעון".

אמר לו רבי יהושע:

וכי אם יעמדו ישראל ולא יעשו תשובה,

אינן נגאלין לעולם?

אמר לו רבי אליעזר:

הקדש ברוך הוא מעמיד עליהן מלך קשה כהמן,

ומיד הן עושין תשובה והן נגאלין.

מה טעמא?

(ירמיה לו) "ועת צרה היא ליעקב וממנה יושע".

אמר לו רבי יהושע:

והא כתיב:

(ישעיה נבג) "חנם נמפרתם ולא בכסף תגאלו".

מה עבד לה רבי ליעזר?

תשובה כמה דאת אמר:

(משלי זכ) "צרור תפסף לקח בידו ליום תפסא יבא ביתו".

אמר לו רבי יהושע:

והא כתיב:

(ישעיה סכב) "אני יי בעתה אחישנה".

מה עבד לה רבי ליעזר?

תשובה כמה דאת אמר:

(דברים יב) "ועתה ישראל,

מה יי אלהיך שאל מעמך?

כי אם ליראה את יי אלהיך,

ללכת בכל דרכיו ולא תהבה אתו,

ולעבד את יי אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך".

רב אחא בשם רבי יהושע בן לוי:

אם זכיתם, "אחישנה", ואם לאו, "בעתה".

בין שאמר לו רבי יהושע:

(דניאל יבג) "נירם ימינו ושמאלו אל השמים,

וישבע בחי העולם,

כי למועד מועדים ורחצי,

וככלות נפץ יד עם קדש, תקלינה כל אלה".

אסתלק רבי ליעזר. <נוצח>

מתוך תמשה דברים נגאלו ישראל ממצרים:

מתוך צרה, מתוך צנחה,

מתוך זכות אבות, מתוך תשובה, מתוך תקן.

הדא היא הכתיב:

(שמות בכג) "ויהי בימים הרבים ההם,

וימת מלך מצרים,

ויאנחו בני ישראל מן העבדה, ויזעקו",

מתוך צרה.

(שמות בכד) "וישמע אלהים את נאקתם",

מתוך צנתה.
"ויזכר אלהים את בריתו",
מתוך זכות אבות.
(שמות ב,כה) "וירא אלהים את בני ישראל",
מתוך תשובה.
"וידע אלהים",
מתוך תקן.

וכן הוא אומר:
(דברים ד,ל) "בצר לך",
מתוך צרה.
"ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים,
ושבתך עד יי אלהיך ושמעת בקלו",
מתוך תשובה.
(דברים ד,לא) "כי אל רחום יי אלהיך",
מתוך רחמים.
"לא ירפך ולא ישחיתך,
ולא ישכח את ברית אבתיך",
מתוך זכות אבות.

וכן הוא אומר:
(תהלים קי,מד) "וירא בצר להם",
מתוך צרה.
"בשמעו את רגתם",
מתוך צנתה.
(תהלים קי,מה) "ויזכר להם בריתו",
מתוך זכות אבות.
"וינחם כרב חסדו",
מתוך תשובה.
"ויתן אותם לרחמים",
מתוך רחמים.

תד בר נש הוה חטי בלשניה. <אומר לשון הרע>
אתא לגבי רבי יוחנן,
ושלחיה גבי רבי חנינה.
אמר ליה:
אזיל תהי בך ולעי באוריתא, <לך התחרט ועמול>
דכתיב:

(משלי טו,ד) "מרפא לשון עץ חיים".

אמר רבי חנינה בריה דרבי אבהו:
בספרו של רבי מאיר מצאו כתוב:
(ישעיה כא,יא) "משא דומה", משא רומה,
"אלי קרא משעיר",
אמר רבי יוחנן:

אלי קורא מפני שער.
אמר רבי שמעון בן לקיש:
אלי, מאיכן נודוג לי? משער.
אמר רבי יהושע בן לוי:
אם יאמר לך אדם "איכן הוא אלהיך?"
אמר לו בכרך הגדול שבאדום.
מה טעמא?
"אלי קרא משער".

תני רבי שמעון בן יוחי:
בכל מקום שגלו ישראל,
גלת השכינה עמהן.
גלו למצרים, וגלת השכינה עמהן.
מה טעמא?

(שמואל א ב,כו) "הנגלה נגליתי אל בית אביך,
בהיותם במצרים לבית פרעה?"
גלו לבבל, וגלת שכינה עמהן.
מה טעמא?

(ישעיה מג,ד) "למענכם שלחתי בבלה".
גלו למדי, וגלת השכינה עמהן.
מה טעמא?

(ישעיה מט,ח) "ושמתי כסאי בעילם",
ואין עילם אלא מדי, כמה דאתא אומר:
(דניאל ח,ב) "ואני בשושן הבירה,
אשר בעילם המדינה".
גלו ליון, וגלת השכינה עמהן.
מה טעמא?

(זכריה ט,יג) "ועוררתי בניך ציון על בניך יון
גלו לרומי, וגלת השכינה עמהן.
מה טעמא?
(ישעיה כא,יא) "אלי קרא משער".

"שמר מה מליקה".
אמרו ישראל לישעיה:
רבנו ישעיה, מה יוצא לנו מתוך הליקה הזו?
אמר להן:
המתינו לי עד שנשאל.
כיון ששאל, חזר אצלן.
אמרו לו:
"שמר מה מליל",
מה מלל שומר העולמים?
אמר להן:
(ישעיה כא,יב) "אמר שמר:
אתה בקר וגם לילה".
אמרו לו:

וגם לילה?
אמר להן:
לא כשאתם סבורים,
אלא בקר לצדיקין, ולילה לרשעים,
בקר לישראל, ולילה לגוים.
אמרון ליה:
אמת?
אמר לון:
אמת האתון בעיי הוא בעי.
"אם תבעיון בעיו".
אמרו לו:
מי מעכב?
אמר להן:
תשובה:
"שבו אתיו!"

רבי אחא בשם רבי תנחום בירבי חיה:
אלו ישראל עושין תשובה יום אחד,
מיד הנה בן דוד בא.
מה טעמא?

(תהלים צה,ו) "תיום אם בקלו תשמעו".

אמר רבי לוי:
אלו היו ישראל משמרין שבת אחת כתקנה,
מיד הנה בן דוד בא.
מה טעמא?

(שמות טז,כח) "כי אמר משה:

אכלהו היום, כי שבת היום ליי",
תד יום.

ואמר:

(ישעיה לט,ו) "בשובה ונחת תושעון"
בשובה וניח תתפרקון.

[תעניות א,ב]

מתניתה.

אין שואלין את הגשמים אלא סמוך לגשמים.
רבי יהודה אומר:
העובר לפני התבה ביום טוב האחרון שלחג,
האחרון מזכיר,
וקראשון אינו מזכיר.
ביום טוב הראשון שלפסח,
הראשון מזכיר,
וקאחרון אינו מזכיר.
עד אמת שואלין?
רבי יהודה אומר:

עד שיעבר תפסח.
רבי מאיר אומר:
עד שיצא ניסן,
שנאמר: (יואל ב, כג)
"ויורד לכם גשם מורה (יורה) ומלקוש בראשון".

[תלמוד]

אמר רבי יוחנן:
הלכה כרבי יודה,
שאמר משם רבי יהודה בן בתירה.
רבי אבון בשם רבי יוחנן:
טעמא דרבי יודה,
כדי שיצאו המועדות בטל,
מפני שהטל סימן יפה לעולם.
מתלפה שיטתיה דרבי יודה!
תמן הוא אומר:
"העובר לפני התבה ביום טוב האחרון שלחג
האחרון מזכיר והראשון אינו מזכיר",
והקא הוא אומר הכן!
תדא בשם גרמיה,
וחדא בשם רבי יודה בן בתירה.
ולא ידעין תדא בשם גרמיה,
והתדא בשם רבי יודה בן בתירה.
מן מה דאמר רבי יוחנן:
"הלכה כרבי יודה,
שאמר משם רבי יודה בן בתירה.
ואמר רבי אבון בשם רבי יוחנן:
טעמא דרבי יודה,
כדי שיצאו המועדות בטל,
מפני שהטל סימן יפה לעולם",
הא תדא אמרה,
קדמיתא בשם גרמיה,
ותניתא בשם רבי יודה בן בתירה.

בעון קמוי:
או נימר, כאן לתזכיר, כאן לשאלה?
אמר לון:
הלכה, מקום שמזכירין, שואלין.
אמר רבי יוסה לרבי חנניה אחוי דרב הושעיה:

נהיר את, <אתה זוכר>
כד הוינן קימין קמי חנומיה דרב הושעיה תביבך, <דודך>
עבר רבי זעירה, ושאלנן ליה, ואמר:
עוד אנה היא צריכה לי. <גם אני, היא מסופקת אצלי>
עבר רבי יסא, ושאלנן ליה, ואמר:

עוד אנה היא צריכא לי,
ובסופה אתמצית ליה, ואמר: <ובסוף נפתרה לו>
לא שניא,

הלכה, מקום שמזכירין, שואלין.
רבי חיה בר בא אתא מן צור,
ואמר מן שמיה דרבי יוחנן:
הלכה, מקום שמזכירין, שואלין.
רב אתא דרש בבית מדרשא,
רבי ירמיה דרש בכנישתא דבולי: <הורה בבית הכנסת של המועצה>
הלכה, מקום שמזכירין, שואלין.
והא תנינן:

"בשלשה במרחשון שואלין את הגשמים!"
אמר רבי תנחום בר חיה:
בשעת המקדש שנו.

תני:

אמר רבי יודה:
לפי שבבועולם הנה,
התבואה עושה לשה חדשים, <גדלה ומניכה בתוך>
והאילן עושה לשנים עשר חדש,
אבל לעתיד לבא,
התבואה עושה לחדש אחד,
והאילן עושה לשני חדשים.

מה טעמא?

(יחזקאל מז"ב) "ועל הנחל יעלה על שפתו,

מזה ומזה, כל עץ מאכל,
לא? בול עלהו ולא יתם פריו,
לחדשיו יבפר."

רבי יוסה אומר:

לפי שבבועולם הנה,
התבואה עושה לשה חדשים,
והאילן עושה לשנים עשר חדש.
אבל לעתיד לבא,
התבואה עושה לתמשה עשר יום,
והאילן עושה לחדש אחד.
שכן מצאנו,
שעשת התבואה בימי יואל לתמשה עשר יום,
וקרב העמר ממנה.

מה טעמא?

(יואל ב"ב) "ובני ציון גילו ושמחו ביי אלהיכם,

כי נתן לכם את המורה לצדקה,
ויורד לכם גשם, מורה ומלקוש בראשון."

מה מקיים רבי יוסה

טעמא דרבי יודה "לחדשיו יבפר"?

בכל חדש וחדש? היא מבפר.

[תעניות א, ג]

מתניתא.

בשלשה במרחשון שואלין את הגשמים.
רבן גמליאל אומר:
בשבעה בו, חמשה עשר יום אחר התג,
כדי שיגיע האחרון שבישראל לנהר פרת.

[תלמוד]

מתניתא, דרבי מאיר, התני: (תוספתא תעניות א, ג)

“אי זהו זמנה של רביעה?”

רבי מאיר אומר:

הבכירה בשלשה,

והבינונית בשבעה,

והאפילה בשבעה עשר.

רבי יהודה אומר:

הבכירה בשבעה,

והבינונית בשבעה,

והאפילה בעשרים ושלשה.

רבי יוסה אומר:

הבכירה בשבעה עשר,

והבינונית בעשרים ושלשה,

והאפילה בשלשים יום.

שכן מצאנו שאין היחידים מתחילין להתענות

אלא בראש חדש כסלו.”

אמר רבי אבדימי אחוי דרבי יוסה:

הכל מודים בשבעה עשר,

שהיא זמן כימא לשקע,

שבו ירד מבול לעולם.

מה טעמא?

(בראשית ז, יא) “ביום הנה נבקעו כל מעינת תהום רבה.”

רבי אבא בר זמינא,

רבי לעזר בשם רבי הושעיה:

הלכה כמי שהוא אומר

“בשלשה במרחשון שואלין את הגשמים.”

ולמה לא אמר כרבי מאיר?

אית תני תני ומתלה.

כמה גשמים ירדו ויהא אדם צריך לברך?

רבי תיה בשם רבי יוחנן:

פתחלה כדי רביעה,

ובסוף כדי שידוחו פני הקרמיד. <הרעף>

רבי ינאי בירבי ישמעאל בשם רבי שמעון בן לקיש:
פתחלה כדי רביעה,

ובסוף כדי שתשרה המגופה. <מכסה החבית>
ויש מגופה נשרית? <מתרככת>

אלא רואין אותה כאלו היא שרויה.
רבי יוסה בשם רב יהודה,

רבי יונה, רב יהודה בשם שמואל:
פתחלה כדי רביעה,

ולבסוף אפלו כל שהוא.

רבי יוסה בשם רבי זעורה:

להפסק תענית נאמרה.

רבי חזקיה ורבי נחום,

ורב אדא בר אבומה הוון יתיבין.

אמר רבי נחום לרב אדא בר אבומה:

לא מסתברה לברכה נאמרה?

אמר ליה:

אין.

אמר רבי חזקיה לרב אדא בר אבומה:

לא מסתברה להפסק תענית נאמרה?

אמר ליה:

אין.

אמר ליה:

ולמה אמרת ליה אכן?

אמר ליה:

דהוא נהיג בשיטת רביה.

אמר רבי מנא לרבי חזקיה:

מנו רביה?

אמר ליה:

רבי זעורה.

אמר ליה:

אף אנו אמרין:

רבי יוסה בשם רבי זעורה:

להפסק תענית נאמרה!

רב יהודה בר יחזקאל אמר:

הכן הנה יחזקאל אבא מברך על ירידת גשמים:

יתגדל יתקדש יתברך יתרום שמו מלפנו

על כל טפה וטפה שאת מוריד לנו

שאת ממניען זו מזו, שנאמר:

(איוב לו, בז) "כי יגרע גטפי מים יזקו מטר לאדו."

כמה דאת אמר:

(ויקרא כז, יח) "ונגרע מערפך".

אמר רבי יודן אבוי הרבי מתנה:

ולא עוד אלא שהוא מורידן במדה, שנאמר:

(איוב כח, כה) "ומים תפן במדה".

רבי יוסה בר יעקב סלק מבקרה לרבי יודן מגדליא.

עד דהוא תמן, נחת מטרא.

שמע קליה אמר:

אלף אלפים אנו תיבין להודות לשמך מלפנו,
על כל טפה וטפה שאת מוריד לנו,
שאת גומל טובה לחיבים.

אמר ליה:

הדא, מנן לך?

אמר ליה:

הכן תנה רבי סימון מברך על ירידת גשמים.

וכמה גשמים ירדו ויהא בהם כרי רביעה?

מלא כלי מחזיק שלש טפחים.

הברי רבי מאיר.

רבי יהודה אומר:

בתחלה טפח, ובשניה טפחים,

ובשלישית שלשה טפחים.

תני:

רבי שמעון בן אלעזר אומר:

אין לך טפח שהוא יורד מלמעלן,

שאין הארץ מעלה טפחים כנגדו.

ומה טעם?

(תהלים מב,ח) "תהום אל תהום קורא לקול צנוריה."

אמר רבי לוי:

המים העליונים זכרים והתחתונים נקבות.

מה טעמא?

(ישעיה מה,ח) "תפתח ארץ ויפרו ישע",

"תפתח ארץ",

כנקבה הזאת שהיא פותחת לפני הזכר;

"ויפרו ישע", זו פריה ורביה;

"ויצדקה תצמיח יחד", זו ירידת גשמים;

"אני יי בראתיו", לך בראתיו;

לתקונו ולישובו שלעולם.

רבי אחא, ותני לה בשם רבן שמעון בן גמליאל:

ולמה נקרא שמה רביעה?

שהיא רובעת את הארץ.

תני:

רבי שמעון בן אלעזר אומר:

מלמד שאין הארץ שותה אלא לפי חסומה. <קשיחות שטחה החיצונית>

אם כן, מה יעשו שרשי תרוב ושרשי שקמה?

רבי חנינה בר יקה בשם רב יהודה:

שרשי חטה בוקעין בארץ חמשים אמה.

שרשי תאנה רכין בוקעין בצור.

אמר רבי חנינה:

אחת לשלשים יום,
התהום עולה ומשקה אותה.
מה טעמא?

(ישעיה כזג) "אני יי נצרה, לרגעים אשקנה."

תני:

אם היתה השנה חסרה, נותנין לה חסרונה.
ואם לאו, הולכין אחר סדרה.
דברי רבן שמעון בן גמליאל.
רבי אומר:

לעולם הולכין אחר סדרה.
אם היתה השנה מעברת,
הולכין אחר עבודה.

מחלפא שיטתיה דרבי!

תמן הוא אומר "אחר סדרה",

וכא הוא אומר "אחר עבודה"!

רבי זעורא, רבי יסא,

רבי שמואל בר רב יצחק מטי בה בשם רבי יוחנן:

לבסוף נצרכה. <סוף זמן שאלת גשמים>

[תעניות א, ד]

מתניתה.

הגיע שבועה עשר במרחשון ולא ירדו גשמים,
התחילו היחידים מתענין.
אוכלין ושותין משחשקה,
ומתריין במלאכה וברתיצה ובסיכה,
ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה.

[תלמוד]

אלו הם היחידים?

אלו שהן מתמנין פרנסין על הצבור.

מכין שהוא מתמנה פרנס על הצבור,

הוא מתפלל ונענה?

אלא מכין שהוא מתמנה פרנס על הצבור,

ונמצא נאמן,

כדי הוא מצליא ומתעניא.

תד בר נש תה מפיק מעשרוי כתקנן.

אמר ליה רבי מנא:

קום אומר:

(דברים כזג) "בערתי הקדש מן הבית". <ובסוף בקשת ברכת הארץ>

תד בר נש אתא גבי תד מן קריבוי דרבי יני.

אמר ליה :

רבי, זכה עמי ! <תזכה במצוות צדקה שתתן לי>

אמר ליה :

ולא תנה לאביך פריטין ? <מטבעות, מעות>

אמר ליה :

לא.

אמר ליה :

גבי אנון מפקדין. <אצלי מעות אביך מופקדות>

אמר ליה :

שמעית עליהון דאנון פרקון. <פדיון מעשר שני>

אמר ליה :

כדי את מצליא ומתעניא.

אתחמי לרבנין פלן תמרא,

יצלי ומטרא נחית.

שלחון רבנין ואיתגויה, אמרון ליה :

מה אמנך ? <המקצוע שלך>

אמר לון :

תמר אנה.

אמרון ליה :

ומה טיבועבדת ? <איזה מעשה טוב עשית>

אמר לון :

תד זמן אוגרית תמרי לתרא אתה, <השכרתי חמורי לאשה אחת>

והנת בכיה גו אסרטה. <בדרך>

ואמרית לה :

מה עסקיך ומה לך בכיה ?

אמרה לי :

בעלה דהיא אתתא תביש, <בעלי עצור>

ואנה בעיא מחמי מה מעבד ומפניניה. <ואני צריכה לראות מה לעשות לשחררו>

וזבנית תמרי ויהבית לה טימיתיה, <ערכו>

ואמרית לה :

הא לך, פניי בעליך ולא תחטיי. <שחררי בעלך ואל תחטאי>

אמרון ליה :

כדי את מצליא ומתעניא.

אתחמי לרבי אבהו, <נראה בחלום>

פנטקקה יצלי ומטרא נחית.

שלח רבי אבהו ואיתגויה, אמר ליה :

מה אמנך ? <המקצוע שלך>

חמש עכרן ההוא גברה עביד בכל יום : <חמש עבירות אני עושה>

משפר תיטרון, <עושה תפאורות>

מוגר זניטה, <משכיר את הזונות>

מעיל מניהון לבני, <מכניס בגדיהן לבית המרחץ>

מטפח ומרקד קנמיהון, <מוחה כף>

ומקיש בבוליא קנמיהון. <מצילתיים>

אמר ליה:

ומה טיבועבדת? <איזה מעשה טוב עשית.>

אמר ליה:

תד זמן, הנה הווא גברה משפר תיטרון,

אתא תרא אָתא, <באה אשה אחת.>

וקמת לה תרי עמוּדא, בכְּיָה, <ועמדה אחורי העמוד.>

ואמרית לה:

מה לך?

ואמרה לי:

בעלה דההיא אתתא חביש, <בעלי אסיר.>

ואנה בעיא מחמי מה מעבד ומפנייה. <ואני צריכה לראות מה לעשות לשחררו.>

וזבנית ערסי ופרוס ערסי, <ומכרתי את מטתי וכיסוי מטתי.>

ויזבנית לה טימיתון ואמרית לה: <שונים.>

הא לך, פניי בעליך ולא תחטיי. <שחורי בעלך ואל תחטאי.>

אמר ליה:

כדי את מצליא ומתעניא.

אתחמי לרבנין תפיכא דכפר אמי, <נראה בחלום.>

יצלי ומטרא נחית.

סלקון רבנין לגביה.

אמרה לון בני ביתיה:

בטורא הוא יתיב. <בהר, בשדה.>

נפקון לגביה, אמרון ליה:

אישר!

ולא אגיבון. <ולא השיב להם.>

יתב מיכול ולא אמר לון:

אתון פרוכון! <בואו סעדו.>

מן עלל עבד תד מובל דקיסין <כאשר נכנס עשה מטען של עצים.>

ויהב גלתייה מרום מובלה. <ושם גלימתו מעל המטען.>

עאל ואמר לבני ביתיה: <לאשתו.>

"אלין רבנין הכא בעיי נצלי ויחיות מטרא. <רוצים שאתפללו.>

ואן אנה מצלי ומטרא נחת, גני הוא לון.

ואין לא, חלול שם שמים הוא.

אלא איתי! אנה ואת נסוק ונצלי. <בואי.>

אן נחת מטרא, אן אמרין לון:

כבר דעבדון שמיא נסין.

ואין לו אן אמרין לון:

לית אן כדי מצליא ומתעניא."

וסלקון וצלון ונחת מטרא.

נחת לגבון, אמר לון:

למה אטרפון רבנין להכא יומא הן? <טרחו.>

אמרין ליה:

בעיי תצלי ויחיות מטרא.

אמר לון:

ולצלוחתי אתון צריכין?

כבר דעבדון שמיא נסין.

אמרונ ליה:
למה פד הויטה בטורא,
אמרונן לך "אישר!" ולא אגבתינון?
אמר לון:

דהוינה עסיק בפעלתי.
מה, הוינה מסעה דעתי מן פעלתי?
אמרונ ליה:

ולמה פד יתבת למיכול,
לא אמרת לן "אתון כרוכון"?
אמר לון:

דלא הרה גפי אלא פלחי. <פרוסתי>
מה, הוינה מימור לכון בחנפין?
אמרונ ליה:

למה פד אתית למעול,
יהבת גלתה מרום מובלה?
אמר לון:

דלא הות דידי, שאולה הות הנצלי בה.
מה, הוינה מבזעא יתה? <קורע>
אמרונ ליה:

ולמה פד הוי את בטורא, <אתה נמצא>
אתתך לבשה מאנין צאיין, <בגדים מלוכלכים>
וכד את עליל מן טורא,
היא לבשה מאנין נקייין?
אמר לון:

פד דאנא הוי בטורא,
היא לבשה מאנין צאיין,
דלא יתן בר נש עינוי עלה.
וכד דאנא עליל מן טורא,
היא לבשה מאנין נקייין,
דלא נתן עיני באתא אחרתי.
אמרונ ליה:
יאות את מצליא ומתעניא.

תגי:
מתר לוכל עד שיאיר המזרח.
דברי רבי.
רבן שמעון בן גמליאל אומר:
עד קריאת הגבר.
מה תלמד לומר "עד"?
קריאת הגבר.
ישן ועמד, אסור.
בשלא התנה, אבל אם התנה, מתר.

[תעניות א, ה]
מתניתה.

הגיע ראש חדש כסלו ולא ירדו גשמים,
בית דין גוזרין שלש תעניות על הצבור;
אוכלין ושותין משחשכה,
ומתריין במלאכה וברחיצה בסיכה,
ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה.

[תלמוד]

אמר רבי יוחנן:
כל תענית שבית דין גוזרין להפסיק,
אין עברות ומיניקות מתענות בהם.
אמר רבי שמואל בר רב יצחק:
נראין דברים בשגזרו כבר שלא להפסיק,
אבל אם גזרו מיד להפסיק,
עברות ומיניקות מתענות בהם.

ותני כן:

עברות ומיניקות מתענות כדרך כן
בתשעה באב וביום הכפורים,
ובשלש תעניות הראשונות ובשלש השניות,
אבל בשבע האחרונות, אינן מתעניין בהן.
אף על פי כן, אינן מנהגות עצמן בתפנוקים,
אלא אוכלות ושותות כדי קיום הנלד.
לא בשגזרו כבר שלא להפסיק?

אתא רבי בא בן זבדא,

רבי יצחק בר טבלי בשם רבי יוחנן:

ואפלו גזרו מיד להפסיק,

אין עברות ומיניקות מתענות בהם.

[תעניות א, ו]

מתניתה.

עברו אלו ולא נענו,
בית דין גוזרין עוד שלוש תעניות על הצבור.
אוכלין ושותין מבעוד יום,
ואסורין במלאכה וברחיצה ובסיכה,
ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה,
ונועלין את המרחצאות.

[תלמוד]

רבי זעורה בשם רב ירמיה:

העושה מלאכה בתענית צבור,

כעושה מלאכה ביום הכפורים.

מה טעמא?

(יואל א, יד) "קדשו צום קראו עצרה".

וקא תני:

"הלילה מתר והיום אסור"!

אמר רבי זעורה:

קימה אבא בר ירמיה:

(יואל ב, טז) "אספו עם", משעת אספת עם.

נשיא דנהגן הלא למעבד עבידתא בפקי שבתא, <במוצאי שבת>
אינו מנהג;

עד דיתפני סדרא, מנהג. <שיתרוקן בית הכנסת>

בתריא ובחמשתא, אינו מנהג. <בשני ובחמישי>

עד דיתפני פעניתא, מנהג.

ביומא דערובתא, אינו מנהג. <בערב שבת>

מן מנהג ולעיל, מנהג.

ביומא דירחא, מנהג.

אמר רבי זעירא:

נשיא דנהגן הלא למשתיא מן דאב עליל, <לטות מראש חודש אב>
מנהג, שבו פסקה אבן שתיה.

מה טעמא?

(תהלים יא, ג) "כי השתות יהרסו".

אמר רבי חנינא:

פל הדברים מנהג.

אעין השטין הוון במגדל צבעיא

אתון ושאלון לרבי חנניה תברון דרבנין:

מהו מעבד בהון עבידא?

אמר לון:

מפיון שנהגו אבותיכם בהם באסור,

אל תשנו מנהג אבותיכם נוחי נפש.

רבי לעזר בשם רבי אבון:

כל דבר שאינו יודע בו שהוא מתר,

והוא נוהג בו באסור,

נשאל, ומתירין לו;

וכל דבר שהוא יודע בו שהוא מתר,

והוא נוהג בו באסור,

נשאל, ואין מתירין לו.

"ברחיצה".

זעורה בר תמא,

יוסה בריה דרבי יהושע בן לוי,

בשם רבי יהושע בן לוי:

בתענית צבור,

מרחיץ ידיו ופגיו ורגליו פדרפו.

בתשעה באב,

מרחיץ ידיו ומעבירן על פגיו.

ביום תפפורים,

מרחיץ ידיו ומקנחן במפה,
ומעביר את המפה על פניו.

רבי יונה תרי מרטוטה, <השרה סמרטוט>
ויהב לה תחות כדה.

וקא תני:

"אין בין תשעה באב לתענית צבור,
אלא אסור מלאכה במקום שנהגו"!

היה הולך אצל רבו או אצל בתו,
ועבר בים או בנהר, אינו חושש.
נטופו רגליו, מטבילן במים ואינו חושש.
הורי רבי בא כהן תניא.

הורי רב אהא,

בבא מן הדרך והיו רגליו קהות עליו,
שמתר להרחיצם במים.

תני:

אבל ומגדה היו מתלכין בדרך,
מתרין בנעילת סנדל.
לכשיבואו לעיר, יתלצו.
וכן בתשעה באב, וכן בתענית צבור.

"בסיכה".

כהדא דתני:

בשבת,

בין סיכה שהיא שלתענוג,
בין סיכה שאינה שלתענוג, מתר.
ביום הכפורים,
בין סיכה שהיא שלתענוג,
בין סיכה שאינה שלתענוג, אסור.
בתשעה באב ובתענית צבור,
סיכה שהיא שלתענוג, אסור;
שאינה שלתענוג, מתר.

וקא תני:

"שנות סיכה לשתייה לאסור ולתשלומין,
אבל לא לענש.

ביום הכפורים, לאסור,
אבל לא לענש"!

וקא תני:

(ויקרא כב, טו) "לא יתללו",

לרבות את הסף ואת השותה"!

אמר רבי יוחנן:

לית פאן סף.

אמר רבי אבמרי:

אן לית פאן סף, לית פאן שותה,
דלא כן,

דבר שהוא בא מחמת שני לאוין מצטרף?

מנין שהוא מחורר בעשה? <סיכת מעשר שני>

רבי לעזר בשם רבי סימיי:

(הבבלי סו, ד) "ולא נתתי ממנו למת".

מה נן קימין? <במה אנו עוסקים>

אם להביא לו ארון ותכריכין,

דבר שהוא אסור לחי,

לחי הוא אסור, לא כל שכן למת?

אי זהו דבר שהוא מתר לחי ואסור למת?

הוי אומר, זו סיכה.

"בנעילת סנדל".

תני:

כל אלו שאמרו אסורין בנעילת סנדל,

יצא לדירה, נועל;

הגיע לכרך, חולץ.

וכן באבל וכן במגדה.

אית תני תני:

יוצאין באמפיליא ביום הכפורים.

אית תני תני:

אין יוצאין.

אמר רב חסדא:

מן דאמר "יוצאין באמפיליא", של בגד,

מן דאמר "אין יוצאין באמפיליא", של עור.

רבי יצחק בר נחמן

סלק גבי רבי יהושע בן לוי בלילי צומא רבא.

נפק לגביה לביש סולסיה. <נעלי הבית שלו>

אמר ליה:

מהו תכן?

אמר ליה:

אסתניס אני.

רבי יהושע בר נחמן

סלק גבי רבי יהושע בן לוי בלילי תעניתא.

נפק לגביה לביש סולסיה.

אמר ליה:

מהו תכן?

אמר ליה:

אסתניס אני.

רבי שמי,

חמוניה נפק לביש סולגסיה בלילי תעניתא.
תד תלמיד מן דרבי מנא
הורי לחד מן קריבוי הנשיא למלבש סולגסיה.
אמר ליה:
מן אן הדא?
אמר ליה:
מן הדא דרבי יהושע בן לוי,
דרבי יהושע בן לוי אמר:
אסתניס אני.

“בתשמיש המטה”.

אָתָא תָּמִי בְּרַחֲצֵה אָסוּר, <בוא וראה>
בְּתִשְׁמִישׁ הַמֶּטֶה, לֹא כָּל שָׂכָן?
תַּפְתּוּר בְּמָקוֹם שְׂאִין טוּבְלִין,
אוּ קָדָם, עַד שֶׁלֹּא הִתְקִין עֲזָרָא טְבִילָה לְבַעֲלֵי קְרִיין.
רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אֲחָא,
רַבִּי אִימִי בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי:
אֵין קָרִי אֱלָא מִתְשַׁמֵּישׁ הַמֶּטֶה.
רַב חוּנָּה אָמַר:
אֶפְלוּ רָאָה עֲצָמוּ נְאוֹת בְּחֵלוּם.
הוּוֹן בְּעֵי מִימַר, וּבִלְבָד מְאֻשָּׁה.
רַבִּי יוֹנָה וְרַבִּי יוֹסֵה, תְּרִיהוֹן אֲמַרִין:
אֶפְלוּ מְדַבֵּר אַחַר.

תַּמָּן תַּנָּן: (יזקא ח,א)

יּוֹם הַכַּפּוּרִים אָסוּר בְּאַכִּילָה וּבִשְׁתֵּינָה,
וּבְרַחֲצֵהָ, וּבְסִיכָה, וּבְנִעִילַת הַסַּנְדָּל וּבְתִשְׁמִישׁ הַמֶּטֶה.
וּתְנִי עֲלֵה:
בַּעֲלֵי קְרִיין טוּבְלִין כְּדַרְכֵּן בְּצַנְעָה בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים.
לִית הָדָא פְּלִיגָא עַל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי?
פִּתְרָה לֵה בְּמִי שְׁשַׁמְשׁ מְטָתוֹ מִבְּעוֹד יוֹם,
וְשָׁכַח וְלֹא טָבַל.
וְהָא תַּנָּי:
מַעֲשֵׂה בְּרַבִּי יוֹסֵה בֶּן חֵלְפָתָה,
שְׂרָאוּ אוֹתוֹ טוּבַל בְּצַנְעָה בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים!
אֵית לָךְ מִימַר עַל אוֹתוֹ הַגּוֹף הַקָּדוֹשׁ בְּשׁוֹכֵת? <וכי אפשר לומר>

רַבִּי יוֹדָה בַּר פִּזִּי,
רַבִּי חֲנִין בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יַצְחָק:
נַח, בְּכַנְיִסְתּוֹ לְתִבְּהָ,
נְאָסְרָה לוֹ תִשְׁמִישׁ הַמֶּטֶה.
מָה טַעְמָא?
(בְּרֵאשִׁית ו,יח) יִזְבָּאת אֶל הַתִּבְּהָ,
אֲתָהּ וּבְנִיךָ וְאֲשֶׁתְּךָ וְנָשִׁי בְּנִיךָ אֲתָךְ.
וּבִיצִיאָתוֹ הַתֵּרָה לוֹ תִשְׁמִישׁ הַמֶּטֶה.

מה טעמא?

(בראשית ח,טו) "צא מן התבה,
אתה ואשתך ובניך ונשי בניך אתך."
אמר רבי חיה בר בא:
(בראשית ח,יט) "למשפחתיהם יצאו מן התבה",
על ידי ששמרו יחסיהן,
זכו להנצל מן התבה.
תדע לך שהוא כן, דתנינן:
חם קלב ועורב קלקלו מעשיהן
חם יצא מפחם,
קלב יצא מפרצם בתשמישו
עורב יצא משנה מן הבריות.

אמר רבי אבון:

קתיב:

(איוב ל,ג) "בחסר ובכפן גלמוד",
בשעה שאת רואה חסרון בא לעולם,
עשה אשתך גלמודה.
אמר רבי לוי:

קתיב:

(בראשית מא,ג) "וליוסף ילד שני בנים".
אימתי? בטרם תבוא שנת הרעב.
תני בשם רבי יהודה:
תאבי בנים משמשין מטותיהן בשני רעבון.
אמר רבי יוסה:
ובלבד יום שטבלה.

[תעניות א,ז]

מתניתה.

עברו אלו ולא נענו,
בית דין גוזרין עוד שבע,
שהן שלש עשרה תעניות על הצבור.
ומה אלו יתרות על הראשונות?
שכאלו מתריעין ונועלין את התנויות.
ובשני מטין עם חשכה,
ובחמישי מתרין, מפני כבוד השבת.

[תלמוד]

רבי יודן בריה דרבי תמא דכפר תחמין:

כבתוף ארבעים שעשה משה בהר.
אמר רבי יוסה:
על שם שאין מטריחין על הצבור יותר מדי.
אמר רבי חיה בר בא:

שָׁאם הָיוּ שְׁנֵי הַכָּרִים,
כְּגוֹן עֲצִירַת גְּשָׁמִים וְגוֹבֵי, <ארכה>
מִתְרִיעִין עֲלֵיהֶן.
וּלְמָה בְּאֵלֶּיךָ תִּתְּנֵנִי מִלֵּיא?
אָמַר רַבִּי יוֹסֵה בִּירְכֵי בּוֹן:
בְּאֵלֶּיךָ תִּתְּנֵנִי מִלֵּיא, שְׁעָרֶיךָ רַבִּי. <המחירים עולים>

”וּבְשָׁנֵי מָטִין עִם תְּשֻׁכָּה.”
פּוֹתַח אֶחָד וְנוֹעֵל אֶתְּךָ.

”וּבְחֻמְשֵׁי מִתְּרִין, מִפְּנֵי כְבוֹד הַשַּׁבָּת.”
מָה? פּוֹתַח אֶחָד וְנוֹעֵל אֶתְּךָ,
אוּ פּוֹתַח אֶת שְׁנֵיהֶן?

[תְּעֻנִּיּוֹת א, ח]
מִתְּנִיָּה.

עֲבָרוּ אֱלֹהֵי וְלֹא נָעֲנוּ,
מִמַּעֲטִין בְּמִשְׁאֵל וּמִתֵּן,
בְּבִנְיָן וּבְנִטְיָעָה,
בְּאֲרוֹסִין וּבְנִשְׁוֹאִין,
וּבְשִׁאֲלַת שְׁלוֹם בֵּין אָדָם לְחֵבְרוֹ,
כְּבָנֵי אָדָם הַנְּזוֹפִין לְמָקוֹם.
הִיחִידִים חוֹזְרִין וּמִתְּעַנִּין עַד שֶׁיֵּצֵא נִסָּן.
יָצָא נִסָּן וַיִּרְדּוּ גְּשָׁמִים, סִימָן קִלְלָה,
שְׁנֵי אָמַר: (שְׁמוּאֵל א יב, יז)
”הֲלֹא קִצִּיר חֲטִים הַיּוֹם.”

[תְּלִמּוֹד]

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי:
הֲדָא דַּתְּ אָמַר, בְּבִנְיָן שֶׁל שְׁמֻחָה,
אָבֵל אִם הִיא כְּתֻלּוֹ גּוֹהָה, <נוטה>
סוֹתְרוֹ וּבּוֹנָהוּ.
שְׁמוּאֵל אָמַר:
כְּתֻלָּא דְגַנְיָי בֵּיהּ. <ששוכבים לידו>

רַבִּי בַּא בְּרַ כְּהֵן אָמַר קָמִי רַבִּי יִסָּא,
רַב אֶתְּךָ בְּשֵׁם רַבִּי יַעֲקֹב בְּרַ אֲדִי:
אָסוּר לְאָרְסֵי אִשָּׁה בְּעֶרְבַּ שַׁבָּת.
הֲדָא דַּתְּ אָמַר,
שְׁלֵא לַעֲשׂוֹת סְעוּדַת אֲרוֹסִין,
הָא לְאָרְסֵי, יִאָרְסֵי.
שְׁמוּאֵל אָמַר:
אִפְלוּ בְּתַשְׁעָה בְּאָב יִאָרְסֵי,

שְׁלֵא יִקְדְּמוּנוּ אַחֲרֵי.
מְחַלְפָה שֵׁטְתִיהָ דְשְׁמוּאֵל!
תִּמְנָן הוּא אָמַר:

(תהלים סח,ו) "אֱלֹהִים מוֹשִׁיב יְחִידִים בֵּיתָה".
(תהלים סב,ו) "בְּמֵאזְנַיִם לַעֲלוֹת הַמָּה מִהַבֵּל יַחַד".

וְכֹא הוּא אָמַר הֵכֵן!
אֵלֶּא שְׁלֵא יִקְדְּמוּנוּ אַחֲרֵי בַתְּפִלָּה.
אֲפִלוּ כֵן, לֹא קִיְמָה. <אינה עומדת>
לֹא כֵן תִּנְי:

"אֵינְךָ שׁוֹאֲלִין בְּשִׁלּוּם חֲבֵרִים בַּתְּשׁוּעָה בְּאֵב, <תלמידי חכמים>
אֲבָל מְשִׁיבִין אֶת הַהֲדִיוּטוֹת בְּשִׁפְהָ רָפָה?"
לְיָמִים שְׂבִינְתִים נִצְרָכָה. <בין התעניות>

יִצְא נִיסָן, הַגְּשָׁמִים סִימָן קִלְלָה.
אָמַר רַבֵּי יוֹסֵה בִּירְבֵי בּוּן:
וּבִלְבָד נִיסָן שְׁלֵתְקוּפָה. <לפי שנת השמש>
אָמַר רַבֵּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק:
תְּדַאֲבֵת אָמַר,
בְּשִׁלְא יִרְדּוּ לְהֵן גְּשָׁמִים מִכְּבָר, <לפני כן>
אֲבָל אִם יִרְדּוּ לְהֵם גְּשָׁמִים מִכְּבָר,
סִימָן בְּרָכָה הֵן.

סליק פרקא